

R. Trnovčan:

Grobovi.

Zvonovi otožno in bolno pojo,
zamolklo njih tožbe drhtijo v nebo,
v bolesti do solčnih jasnin koprne
in žalost nalijejo v vsako srce.

Njih pesem je čudo grenka iz teh dni:
žalna za mlade, kar jih v domačih poljih leži,
hrepeneča za njimi, kar jih v ruskih daljah spi,
srdita za te, kar jih skrila je v svoj grob Doberdob,
zamišljena tistim, kar še jih živi — — —
Prenežno se pesem razlila je v širna polja,
narahlo nalila je žalost v trpeča srca — — —

Zvonovi otožno in bolno pojo,
zamolklo njih tožbe drhtijo v nebo;
grobovi vsi v lučkah svetlo plamene,
za vero v vstajenje in za up gore — — —

Venceslav:

Janko iz Tesne ulice.

Košček pripovedke.

5. »Ne vrnem se več v Tesno ulico...«

Janko je bil na planini. Iz vročega vzduha med skalami je stopil v svežost zelenice kot da ga je nekdo pobožal z mladostno roko. Ležal je pa čez planino mrak, da se ni videlo onstran pašnikov. Nekje na drugem koncu se je nekaj svetilo, tam so pastirji kurili. Šel je čez pašnike in se je ozrl v dolino in videl svetlobo daljnega mesta. Tam je tudi Tesna ulica. Zvečer je res tesno temotna in so hiše čudno velike in črne.

Iz misli ga je vzdramila pesem pastirjev pri ognju. Skozi mrak je sunkovito jokalo:

»Sosednja je v posvete zbrana, hoj, hoj,
ogradnica je razdejana, hoj, hoj!
Pa kdo jo je vso razdejal? Hoj, hoj!
Kdo drugi, kakor divji mož, hoj, hoj,
divji mož izpod škrbine...«

Janko je poslušal trenutek, potem pa je bruhal v veselo besedo:

»Hajdite in pripeljite vrance,
pojdemo čez hribe po nedeljo,
po nedeljo belo in cvetočo.«

Veselo vriskanje je jeknilo od kože in skozi mrak se je začulo sopenje in topot bližajočih se pastirjev. Kakor iz tal so vzrasli pred njim Veselin, Slavo in še par drugih in so ga skoraj objeli. Slavo je pa skakal okoli njega in kričal:

»Je že tukaj, je že tukaj! Zlatica je povedala prav!«

Tisti hip se je tudi Janko spomnil na vilo in je videl, da je vse res in da je vila varuhinja planine.

»Prišel sem,« je dejal kot v zadregi, »ne vem, kako, a nekaj mi je dejalo, naj grem.«

»Prav!« je dejal Veselin radostno. »Nekoga iz doline smo že davno čakali. Povedano je namreč v stari zgodbi, da pojdemo nekoč vsi v dolino, da pogledamo, kakšno je življenje in zemlja tam doli.

»Res,« je pritrdil drugi, »in zdaj ostaneš pri nas!«

Janko je razpustil roke in se prepustil novim tovarišem, ki so ga prijeli in peljali čez pašnike proti koči. Tam je stopil naproti gruči iz ognjevega sija Slivoj in z jasno besedo pozdravil:

»Tu smo mi doma in odslej z nami ti. Sami smo gospodarji, nad nami je pa Bog.«

Janko je podal starcu roko. Stopil je v kočo, se razgledal in dejal:

»Tu ostanem in se ne vrnem več v Tesno ulico.«

Sedel je kot da je že davno tu domač na tla in zapiskal in zapel:

»Tri so ptice priletele čez gore,
ena čez hribove, druga čez morje,
tretja pa iz žalostne doline
in se vzpela je v planine,
oj v planine, v vrh sveta.«

Pastirji so se zgnetli v kočo in posluhnili, ko je pa Janko končal, se je vse zganiło v enolično popevko:

»Oj planina, zelena planina,
raste v njej drevo samotno...«

Nad planino je molčala noč. Vila Zlatica je plavala čez pašnike in njen obraz je blestel v radostnem smehljaju.

6. Zgodba o vedcu Podgorecu.

To zgodbo je povedal stari Slivoj na pastirski straži in se je širila in so jo kmalu vedeli vsi. Bilo je tako:

V samotni gori za planinami, v Škrbini, je živel star mož, vedec Podgorec. Kočo si je postavil tesno pod skale, da je zadnji konec tičal še v votlini. V zadnjem kotu je sedeval starec z belo brado za preprosto in neobtesano mizo, na kateri je bila večno odprta debela knjiga, kamor je z gosjim peresom nekaj zapisoval. Malo jih je doslej prišlo do starca, kdor je pa prišel, je šel domov zadovoljen in srečen, zakaj mož mu je razložil težave življenja in mu še celo rahlo napovedal prihodnje dni. In vedno je imel prav.

Podgorčeva mladost je pa bila čudno bridka. V vasi pod planinami je rasel do desetega leta, potem so ga poslali v mesto, da bi postal učen in je bival leta in leta v Tesni ulici. Ko je pa skoraj omahnil od hudega v mestni temoti, se mu je zadelo dovolj in je pobežnil v gore, da bi spet vzrasel do zdravja in jasnosti.

To zgodbo je povedal stari Slivoj in pastirji so si jo šepetali v kratkih besedah kot bi se bali, da jim jo ukrade kdo izmed živih na planini.

Janko pa ni šepetal zgodbe, le premišljal jo je in premišljal, nato se pa tiho obrnil nekega dne do Slivoja:

»Oj stric, pa je vse to res?«

»Na stare dni ne bom obračal besed. Glej, tam je Škrbina in tam starec Podgorec.«

Janko je zaslonil oči z dlanmi in pomislil, kako je daleč do gore.

»Leta je bival Podgorec v Tesni ulici in morda ve, kako bi se pomagalo. Koliko nas je bilo na pragih in na cesti in so še zdaj tam spodaj.«

Slutnja nečesa toplega ga je objela in kot v snu je segel po piščalki in zapiskal mehko pesem...

(Bo še.)

V precepu.

Igra za deco v dveh dejanjih.

II. DEJANJE.

Pokrajina. V Logu na trati sedijo Fičafaj, Jakec, Mihec. Na tleh je povezana butara nalomljenih prekel, v njih zataknjena sekira, poleg butare je kupček hoste, da zanetijo ogenj. Poleg hoste nekaj krompirja, v klobuku imajo orehe.

1. prizor.

Fičafaj (vzame iz klobuka par orehov in da vsakemu po enega.

Vsi jih potolčejo s kamnom): Poskusimo jih le, jedli pa jih bomo, ko pride Drpalež.

Jakec: Le kam je šel. Kaj, če ga je čuvaj ujel?

Fičafaj: Drpaleža? Prej zajca kot njega. Ti si jo pa le dobil.

Jakec. Kmet te je peluhnil, da je kar zapelo.

Jakec: Se mu je takoj prekla zlomila.

Fičafaj: Pa si vseeno zajokal, cmrgljež. Veš, če greš rabutat, ne smeš zajokati, čeprav ti ušesa potrgajo.

Mihec: Mene pa ni nihče.

Jakec: Ko te ni nihče preganjal.

Fičafaj: Izplača se za te krompirje koga loviti. Krompirja ti iz njive navrtam za pol voza, če hočeš, pa me ne bo nihče lovil.

Mihec: Ampak srce mi je tako bunkalo: Tok, tok, tok, je reklo. Kar tresel sem se.

Fičafaj: Saj sem vnaprej vedel, da boš ti zanič za rabutanje.

Mihec: Zdi se mi, da me je vest pekla. Tako mi je bilo čudno...

Fičafaj, ali tebe nič vest ne peče?

Fičafaj: Vest? Kadar rabutamo? Tedaj ni časa. Vest naj te peče v cerkvi, če te hoče. Ko je šolska spoved.

Jakec: Tale naš Mihec je res še tak otrok...

Mihec: Kar še enkrat mi reci! (Vstane in prime krepelce v roko.)

Fičafaj: Pusti ga.

Mihec: Krasti pa je le greh, da bosta vedela. (Vrže užaljen krepelce na grmado. — Sede.)

Fičafaj: Rabutanje ni kraja, teliček. Kadar naš ata vse zapije, pravi, da je boljševek in pravi, da bomo nekoč ves svet porabutali. Faj — fičafaj, takrat bo veselje! — Jaz bom namreč tudi boljševek.

2. prizor.

Drpalež (hitro nastopi. Ima v nahrbtniku jabolka, na meči je krvav): Jaz sem pa že boljševik! Kosmata kapa, raca na vodi, pajkova podkev, kako sem jo cvrl, da sem jo opetal. Preklane korače kmetove, kako so dolge! Skoro držal me je že. (Iztrese nekaj jabolka na tla.) Toda izplačalo se je vendarle. Glejte! Le zagriznite.

Vsi (segajo po jabolkih in jedo).

Drpalež: Še nekaj! (Seže v hlačne žepe in privleče iz vsakega po dve klobasi.) Pajkova podkev, ali jih vidite?

Fičafaj: Tri sto pečenih mačkov, kje pa si te pofulil?

Drpalež: Pri kmetu Urhu. Gospodar in gospodinja pri njih vratih ven, jaz pri drugih noter. Povaham po veži, pajkova noga, pa mi zadiše klobase. Smuknem jih v žep in hajdi... Pa prav takrat je prineslo kmeta nazaj v vežo. Ali sva dirkala! Nate, fantje! (Vrže vsakemu po eno klobaso.)

Mihec (mu jo vrže nazaj): Jaz je že ne bom jedel.

Drpalež: Zakaj ne?

Mihec: Ker je ukradena.

Fičafaj: Otrok!

Drpalež: Kar izgubi se od nas! Hodi!

Mihec: Sram te bodi, tat!

Fičafaj: Mevža.

Drpalež: Ali se mi izgubiš ali ne? (Pograbi krepelce.) Teci mami v naročje.

Mihec (vrže načeto jabolko vanj): Na, še tega. Ne bom tat, ne. Tat! Tat! Tat! (Zbeži.)

Drpalež (vrže krepelce za oder za njim): Mevža!

3. prizor.

Jakec (oplašen): Domov pojde in mami pove.

Fičafaj: Naj le poskusi. Potem mu jaz pokažem, kako smrt kosti gloda.

Drpalež: Otrok ni za rabutanje. Doma naj se cmeri. Bomo vsaj vedeli za drugič. — Je dobra klobasa, kaj? (Spravi Mihčevo v žep.) Ta bo za jutri. Zakaaj, na vsakih plankah ne cvetó klobase.

Fičafaj: Drpalež, sedaj brž podkuri. Užigalice imaš ti.

Drpalež: Imam. Toda večerja mora biti popolna. Ti, Fičafaj, glej tu precej pod bregom je njiva koruze. Skoči tja in odkrehni nekaj storžev, da jih spečemo. Izvrstna reč! Le brž ponjo.

Fičafaj: Že grem. (Odide.)

4. prizor.

Jakec: Jaz pojdem za Mihcem. Sicer vse očenča.

Drpalež: Naj očenča, če hoče. Vsak rabutež mora biti tepen.

boš pa še ti. (Zagleda rano na nogi.) Ti spak ti, glej, kako sem se kresnil. (Ogleduje rano na meči.) To moram obvezati. (Vzame ruto iz žepa.) Ko sem jo drpalil s klobasami čez plot, me je ravsnila trska od planke.

Jakec: Daj užigalice, zakurim jaz.

Drpalež: Ti ne znaš. Jih imam samo še pet. Če se ti pofrtiči, smo pa tam z večerjo.

Fičafaj (za odrom njegov krik): Ojeeej, ojeeej!

Drpalež (hitro vstane in prisluška ter gleda za oder): Pajkova noga, Fičafaja drži nekdo za ušesa.

Fičafaj (za odrom): Drpalež — pomagaaat!

Jakec: Ga že imajo. Beživa!

Drpalež: Pobaši jabolka in orehe. (Hitro poklekmeta in devljeta jabolka in orehe v nahrbtnik.)

5. prizor.

Kmet Urh (pride. V rokah ima krepelce, za roko vodi jokajočega Mihca): Aha, torej tu je to gnezdo!

Drpalež (pograbi nahrbtnik in hoče bežati).

Kmet Urh (izpusti Mihca in pograbi Drpaleža): O, le počasi. Ti si bil, ki si jo udaril med klobase. Si že pravi. Čuvaj! Hitro! Ga že imam.

Čuvaj Kolajbež (priteče na oder. Ima vojaško staro čepico in puško): Torej tu je ta zalega?

Fičafaj (spet vpije): Pomagajte!

Čuvaj: Kaj pa to pomeni? V koruzi še eden kriči. Oho, ta je pa izvrstna! Jazbeca smo ujeli. (Steče na drugo stran za oder.)

Kmet Urh: Ta je dobra. Bog je pravičen. Vi, potegoni, danes se je ljubemu Bogu vendarle dovolj zazdelo. Haha! Izvrstno! (Strese Drpaleža.) Kdo pa je tisti, ki se je ujel v koruzi v škobca, nastavljenega za jazbeca?

Drpalež (gleda v tla): Mar jaz vem.

Mihca (jokaje): Fičafaj je tam.

Drpalež (mu žuga s pestjo).

Kmet Urh: A tako, še žugaš temu fantku, ki je vse po pravici povedal in ni hotel jesti tvojih ukradenih klobas. (Mihcu.) Nič ne jokaj. Jeli, da ne pojdeš več s temi rabuteži?

Mihca (poklekne): Lepo prosim, nikoli več.

Jakec (dvigne roke): Jaz tudi ne.

6. prizor.

Čuvaj (privede **Fičafaja**. Silno šepa. Za členki je ves krvav. Joka. Čuvaj nese v rokah drobno verigo, na kateri je priklenjen škobec).

Kmet Urh: Kaj takega jazbeca si ujel?

Čuvaj: Takega, da. Je že tako, da vsak tat pride ob svojem času v precep. — Ti, Urh, daj sem tistole vrv.

Urh (izroči Drpaleža čuvaju in odvezuje vrv od butare).

Čuvaj: Da bomo povezali ta dva tiča. (Čuvaj in kmet vežeta Fičafaja in Drpaleža za roke skupaj. Nato ju čuvaj otveže na verigo, na kateri je bil škobec. Med delom govori čuvaj Mihcu in Jakcu): Vidva, zapeljanca, se mi pa kar izgubita. Uboga mati joka doma. Ona me je naprosila, da sem skočil za vami, ker ji je mali vse po pravici povedal. Le bežita, za vaju je šiba že namočena doma.

Jakec in Mihec odideta.

Kmet Urh (potegne sekuro iz bukve): Čigava je pa ta?

Drpalež: Naša.

Čuvaj: Fičafaju jo daj, on naj jo nese. Tako, sedaj sta pa povezana, bratca. Urh, daj, da Drpaležu obesim še nahrbtnik. (Potrese ga.) E, saj ima nekaj v sebi. Prav, bo nekaj za popotnico — pa ne za vaju, zamel! Alo, pojdimo! (Ju žene čez oder.)

Kmet Urh (postoji na odru in žalostno zmaje z glavo): Seveda, seveda, žival ima pastirja, otroci so brez njega.

Zastor hitro pade.

J. Jalen:

Tukaj sama leži moja mama.

Ciril je bil šele pol leta star, ko mu je umrla mama. Sestra Mina je potem šla služiti v Ljubljano, sestra Mica za pestunjo, brata Franceta pa je peljal oče na Gornje Štajersko, da se izuči za krojača, in da se nemščine privadi. Cirila je izročil Črnetovim, dobrim ljudem, ki so ga radi imeli, sam pa je odšel za delom na tuje, odkoder je poslal za najmlajšega otroka tuintam kaj denarjev, če jih je imel.

Ciril še ni strgal prvih hlačic, ko je očeta pobrala jetika. Na Koroškem nekje je pokopan. Ciril ni nič jokal za očetom, saj ni vedel, kaj je smrt.

Hiša je bila zadolžena; prodali so jo. Otrokom ni nič ostalo.

Sestri in brat se potem niso nič več zmenili za domačo vas, pa tudi za Cirila ne. Od Smoletovih je ostal sam. Celo ime Smoletov Ciril so mu izmenjali in so mu vsi rekli le Črnetov Ciril.

Vse je izgubil, eno je pa le ohranil — materin grob.

Preprost je bil ta grob, nerodno z rušo obložen in naredko z rožami posajen. Nagrobnika ni imel, čeprav je bil oče kamnosek.

Ko še v šolo ni hodil, ga je Črnetova Johana večkrat peljala na grob, da sta ga oplela, kakšno rožo vsadila, ali jim prilila. In učila ga je moliti za ata in za mamo.

Štiri leta je dopolnil, ko ga je Johana na Vseh svetnikov dan popoldne pripeljala na materin grob, prižgala svečo, odšla na Črnetove grobove in ga pustila samega.

Solnce je mračno sijalo, in mrzel veter je pihal. Cirilu pa je bilo hudo, tako hudo, da je jokal, potihem, ker glasno ni upal, in je čakal, kdaj ga bo zopet prišla Johana iskat.

In na vernih duš dan zjutraj ga je spet pustila samega. In spet mu je bilo mraz in spet je jokal, pa ne zato, ker ga je zeblo.

In potem je vsako leto na Vseh svetnikov in vernih duš dan sam stal ob materinem grobu in vsako leto je jokal, čeprav je sijalo gorko solnce, in mu ni bilo mraz.

Preden je dovršil vsakdanjo šolo, sta umrla tudi brat France in sestra Mina. Oba so na tujem pokopali. Pa ni jokal. Prav tako je občutil, kakor takrat, ko so mu povedali, da se je Mica v Bosni poročila.

Prestopil je v ponavljavno šolo.

Takrat na javorskem pokopališču novih grobov niso nič več oblagali v rušo, ampak z lepim kamenjem. Tudi stare so prenavljali s kamenjem.

Ciril ni mogel več gledati, da so drugi grobovi lepši. Odločil se je in povedal Johani: »Mamin grob bom s kamenjem obložil.«

— No, le. Kar naberi lepega kamenja, ti bom že pomagala. —

»Ne bo treba. Sam ga bom.«

— No, le. —

Na Vseh svetnikov dan je res na marsikaterem grobu gorelo več sveč, kakor na Smolečkinem, ampak s tako lepim kamenjem ni bil obložen noben drug grob, kakor Cirilove mame, na katerem so gorele samo štiri sveče, pa je bilo to nekaj vredno, ker je sam prislužil denar za nje.

Deževalo in snežilo je, vse naenkrat. Pa Ciril ni nič jokal. Tako dobro mu je bilo, da je napravil mami lep grob.

Zamislil se je: »Sama leži mamica. Ko bi bili še ata in Mina in France doma v Javorju pokopani. Štiri grobove bi imel, ali vsaj dva in vse bi tako s kamenjem obložil in še enkrat več sveč bi prižgal.«

Pred križem so peli libero.

Ciril pa ni molil očenašov, ampak je obljubljal mami: »Kadar dorastem in bom prislužil denarje, bom kupil železen križ in z zlatimi črkami bom dal napisati: Tukaj sama leži moja mama. Smoletov Ciril.«

Potem je molil za ata in mamo in brata in sestro, pokropil mamo in še druge grobove naokrog, in odšel pomirjen s pokopališča.

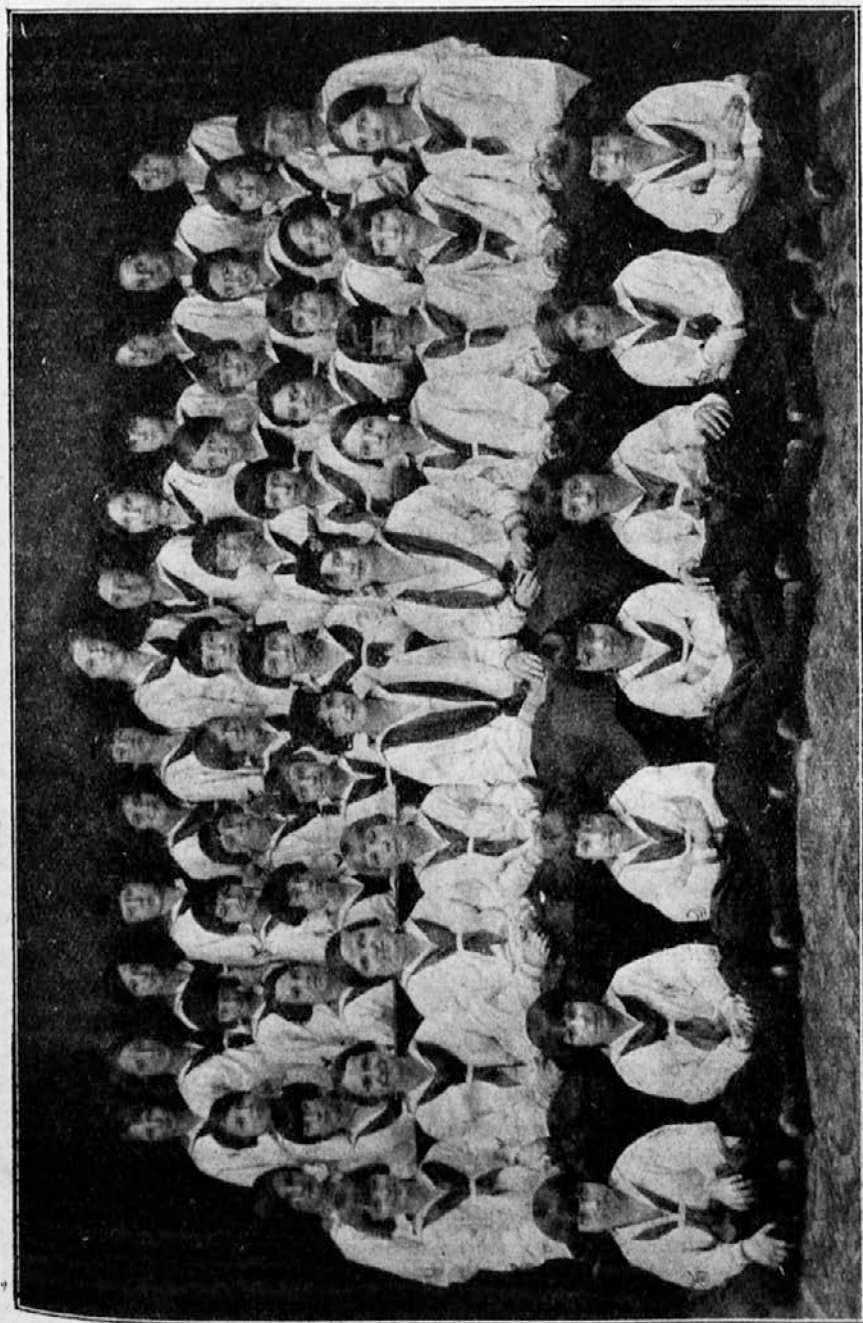
Tisto leto, ko je obnovil Ciril materin grob, prvič ni jokal na Vseh svetnikov in vernih duš dan ob njem, in potem nikoli več ne.

Križ in napis je pa res postavil za prve denarje, ki jih je zaslužil, in je dal napisati, kakor ji je bil obljubil pred leti: Tukaj sama leži moja mama. Smoletov Ciril.

Pa so mu spet vsi rekli Smoletov Ciril.

Mladenka, Gojenka, imaš za »Orliča« kaj cvenka? Imaš.

Mladci, Orliči, naročite, plačajte »Orliča«!

Amerikanske Gojenke. (Sv. Vid, Cleveland.)

Nesrečna peč.

Prevedel br. Tone.

V gornjem nadstropju prav nad Janezkovo posteljo je v nedeljo zjutraj padla služkinji skleda z vodo na tla. Janezek se takoj zbudí.

Oh ta peč! Naenkrat mu je v duši vse črno! Cela vrsta misli mu zapleše po glavi. V soboto se je peč podrla. V ponedeljek zjutraj bodo stvar zapazili in v torek bo propadel semenj in gledališče z bolhami!

Kaj pa prehlajenje? Ta odrešilna bolezen! Ali je dobil kašelj? Hitro se v postelji usede. Toda čudno! Nič ga ne boli. Nič ga v grlu ne ščegeta, da bi kašljal. Še glava ga ne boli. Vso noč je sladko prespal. Počuti se zdravega kakor vrabec na strehi. Joj to je hudo!

No, morda bo pa bolezen prišla malo pozneje. Šele po službi božji ali po pridigi! So tudi take bolezni! »Za zdaj je najbolje, da se oblečem, pojem kavo in grem nato k sv. maši,« sklene Janezek.

Tomazku se je huje godilo. Namesto kašlja bi bil skoraj dobil batine. Ko se je prebudil, se je tudi on prepričal, da bolezni ni dobil. To bi pa vendar bilo prehudo, če bi samo on ostal zdrav! Sklene torej, da si pomaga na umeten način. Kadar opazi, da je kdo blizu, začne pokašljevati. Pa vse to ni pomagalo, še pri materi ne. Ona sicer vedno tako zelo skrbi za njegovo zdravje, še bolj kakor bi mu bilo všeč, danes pa se še ne zmeni ne. Tudi sladkorja zoper kašelj mu ne ponudi. Naenkrat ga vprašujoče pogleda. Nazadnje pa pravi nejevoljno: »Lepo te prosim, nehaj že enkrat in nikar me ne draži!«

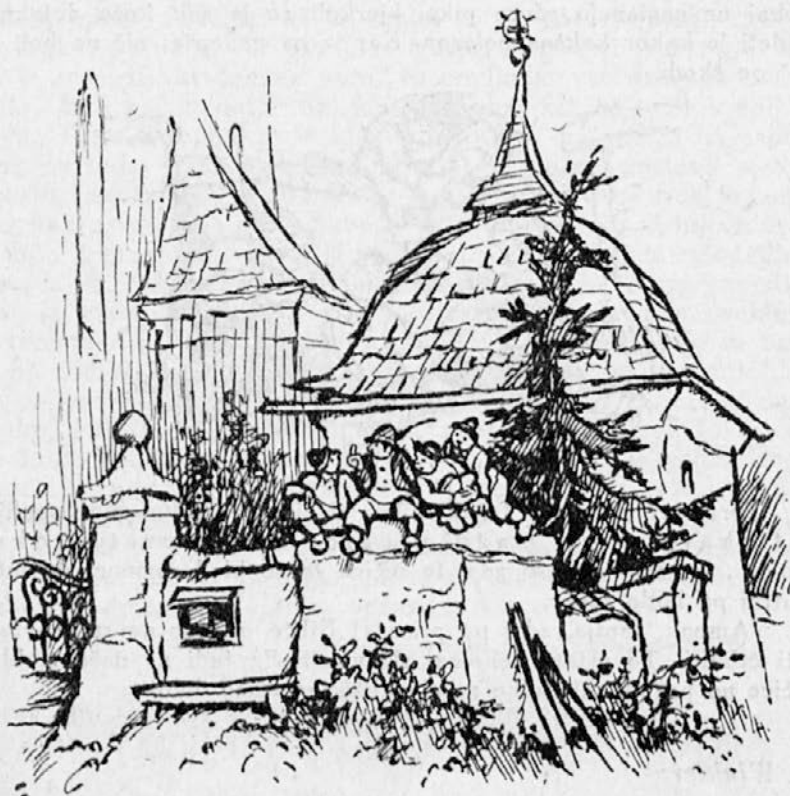
Oče pa niti tega ne reče. Brez vsake besede mu eno pripelje. Na to pa kašelj kar preneha.

Mihec, ta raztreseni možic, je pa na vse pozabil. Šele, ko so prišli skupaj, se spomni na včerajšnjo nesrečo.

Pred cerkvijo pridejo vsi štirje skupaj. Vsi so bili veseli in srečni. Pa saj tudi ni čudno! Bodočnost jim je zasijala v novem žaru. Tonček se je spomnil na še mnogo boljše sredstvo. Zato se tudi sinoči ni umival z mrzlo vodo. Nova bolezen bo gotovo nastopila, nič ne bo bolelo in trajala bo do torika popoldne. Popoldne po blagoslovu bo tovarišem povedal, kaj naj naredijo. Dotlej pa ostane to njegova skrivnost. Morda se bodo do tedaj tudi bolhe izlegle.

Blagoslov je bil danes nenavadno dolg. Res čudno, ker sicer je krščanski nauk jako zanimiv in skoraj prekratek. Zdaj pa sede vsi štirje visoko gori na zidu, ki obdaja pokopališče. Usedli pa so se v kot, tako da jih ne more videti niti župnikova kuharica iz svojega okna.

Joj, koliko potrpežljivosti je treba! Še enkrat tako dolgo je treba čakati, dokler se vse okoli cerkve ne pomiri. Gospod župnik je

odšel in ljudje so odšli. Še celo stare Urše in Mete ni več. »Še čudno, mislil sem že, da so k zemlji prirasli,« pravi Tonček. Mora pa oditi tudi še gospod učitelj, ki je igral »Glasno zapojmo«. Že prav, toda on potrebuje tudi celo večnost, preden uredi na koru svoje note!

Tomažek se enkrat spozabi, pa vrže na Sladičevo Lenčko kamenček. Zavaljo teh nerodnosti ga je Lenčka že dostikrat kregala, učitelj pa nabil. Zdaj ga pa Janezek ves v strahu pahne z zida dol med koprive. »Tepec! Prav zdaj tu je treba tvojih muh! Kamenje mečeš, da opozoriš na nas vsakega, ki gre mimo!«

Takoj nato pa zagledajo učitelja. Ojoj, prejoj! V trenutku so vsi doli v koprivah. Tomažka so kar nehale peči, ko zapazi še tovariše poleg sebe.

Končno pa vendar postane vse mirno. In zdaj se skrivnost razkrije. Tonček si zaviha pri srajci rokav in pokaže strmečim tovarišem rdeče pike, ki so nastale od belega soka neke rastline.

»Kako pa se ji pravi?«

»Va-vo-sa...? Eh! Čisto sem pozabil! Ima zelene okrogle listke in rumenkastozelena očesca. Tamle v vogalu pri zidu je teča vse polno. Bilko treba stisniti in se z njenim sokom dotakniti kože. Čez nekaj ur nastanejo rdeče pike, kjerkoli se je sok kože dotaknil. Videti je kakor kakšna bolezen. Kar je pa najlepše: nič ne boli in nič ne škodi.

Torej brž na delo! Trgajo bilke, da jih kar s korenino spulijo, iztiskajo sok, mažejo čelo, lice, vrat, roke, noge, prsa. Res so zdaj te pičice le še bledorumene, do jutri zjutraj pa bodo rdeče.

»Ampak, fantje, zdaj pa prisega! Nihče od nas ne sme o tem niti črhniti! To ostani vekomaj skrivnost! Pa tudi na naše stekleniče ne pozabimo! Bolhe za gledališče moramo dobiti.«

(Bo še.)

V. Winkler:

Jesen se poslavlja.

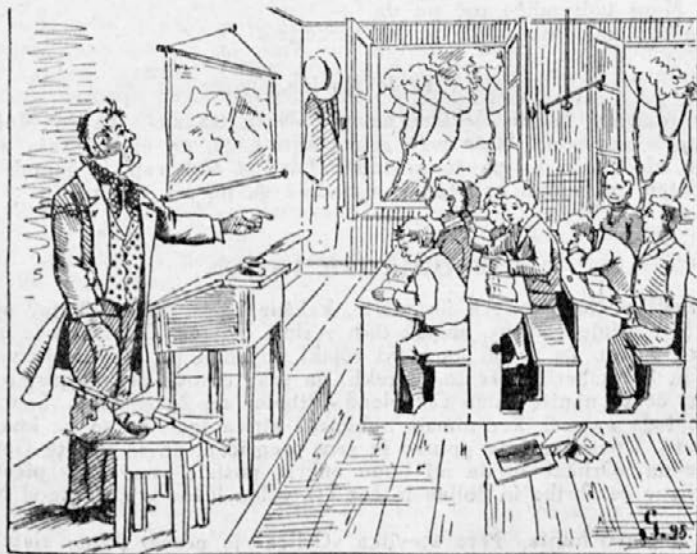
<i>Veter brije od gora, v polje legla je megla: noč zvečer iz nje strmi, zjutraj reže nas v oči.</i>	<i>Z uvelo, žuljavo in trudno roko, jesen je vsa polja pokrila, pri vsakem drevesu se je pomudila, od vsakega grma je vzela slovo.</i>
--	--

*Gozd ji je pesem zapel,
o pomladi je zašumel.
Na smreki pa pravil je vran,
da pride zdaj žalosten dan...*

Ali boš delal?

Dokler so bili ljudje še pogani, je bilo delo, posebno pa telesno delo, nekaj nizkega, zaničevanega. Opravljali so ga ponajveč sužnji, ki so pa bili v tistih časih brez kakih pravic; še med ljudi jih niso prištevali. Saj je zapisal neki poganski pisatelj te-le besede: »Poznam troje vrst orodje, s katerim obdelam njivo. Prvo je, ki ne muka in ne govori (plug), drugo, ki muka, pa ne govori (vol), in tretje, ki govori (suženj).« Ko se je razširila krščanska vera, so pa ljudje vse drugače cenili delo, tudi ročno delo. Saj še veste, kaj ste se učili v šoli o delu. Tako-le nekako je bilo v Zgodbah zapisano: »Gospod Bog je tedaj vzel človeka (Adama) in ga je postavil v vrt veselja (raj), da bi ga obdeloval in varoval.« Bog je torej človeka ustvaril za delo. Seveda tisto delo v raju ni bilo težko, ni bilo breme, ampak veselje, razvedrilo kakor vam telovadba, igre, izleti. Ko sta pa prva človeka grešila, se je vse spremenilo. Bog je rekel Adamu: »Ker si to storil, naj bo zemlja prekleta v tvojem delu. V trudu se boš živel od nje. Trnje in osati bo rodila. V potu svojega obraza boš jedel kruh, dokler se ne povrneš v zemljo, iz katere si vzet.« Od takrat je delo težko, utrudljivo — najrajši bi se ga človek otesel, ko bi se ga le mogel. Delo je postalo pokora, s katero moramo Bogu zadostiti za grehe. Pa vendar delo ni samo pokora — saj vendar prinese človeku veliko, veliko veselja. —

Bog je vedno in vedno spominjal tudi na delo. Ko je na Sinajski gori dal tretjo zapoved: »Posvečuj praznik!« je še to-le zabičal: »Šest dni delaj in opravljaj vsa svoja dela.«

Miha Potegon! Ga ni! Kje je?

Pavlihov koš.

Vsakemu svoje.

»Tukaj ne smete loviti,« pravi lastnik lova možaku, ki lovi ribe. »Ta ribnik je moja last in jaz sem zaredil ribe!«

— Kakšne? —

»Postrvi.«

— No, potem je pa vse v redu, kajti jaz lovim ščuke. —

Kdor nevarnost ljubi . . .

Prijazen star gospod sreča na cesti dečka, ki se joka, da je joj.

»No, kaj ti pa je, fantek?« ga vpraša. »Ali si se izgubil?«

»Da,« pove deček ihto. »Kriv sem pa sam. Zakaj sem pa šel z bratom z doma, ko vsi vemo, da vedno kaj izgubi.«

Niso žejne.

Gospa: »Metka, ali ste dali zlatim ribicam sveže vode?«

Metka: »Ne! Saj še te od včeraj niso popile!«

Premalo.

Zamorec sliši pripovedovati, da spijo belci na posteljah s peresi. Najde neko pero, ga položi na desko in se nanj vleže. Zjutraj je bil pa ves obtiščan. Zato vrže pero proč, češ: »Mislim sem, da so belci bolj pametni.«

Lisjak.

Markec sreča sestrico, ki ima v roki lepo rumeno jabolko, pa ji reče: »Ti, dajva se igrati Adama in Evo. Ti mi boš dala jabolko, jaz ga bom pa pojedel.«

Beraška.

Berač: »Prosim lepo vbočajme.«

— Meni tudi nihče nič ne da. —

»Seveda ne, gospod, ko pa ne beračite.«

To je glavica.

Oni dan so dobile deklice nalogo »Naša mačka«, pa je Modrova Ivanka to-le napisala: »Naša mačka ima štiri noge, pa glavo. Naša mačka ima šest mladih, ki so pa še nevidne. Ima pa tudi rep, ki je od kraja debel, potem pa vedno bolj tenek, nazadnje ga pa nič več ni.«

Urednikova torba.

Ameriške Gojenke. Ali jih vidite, kakšne so in koliko jih je? »Orel« ne leta le v »sinje višave«, ampak tudi v sinje daljave. Cleveland je močno slovensko mesto. Če so mi ameriški rojaki povedali po resnici, je v njem Ribnica in Žužemberk in še to so rekli, da prav gotovo prejme pismo vsak Slovenec, če se napiše samo Cleveland - Ribnica ali Žužemberk. Sam sicer nisem še tega napisal, ker nimam nobenega strica tam; če ga pa ima kdo, naj poskusi. Upam pa prav gotovo in sem prepričan, da so vse te Gojenke naročene na »Orliča« in da mi bodo enkrat poslale »eno lepo pisemce«. Pozdravljene čez hribe in doline in čez »ta veliko lužo« in še gospod Matija zraven.

Ki si glavo belite. Prva številka »Orliča« je precej pozno zletela, in ste jo dobili precej po 7. oktobru. Morate oprostiti; še ni znal dobro leteti. Pa uganek niste mogli ob pravem času rešiti. Jih je nekaj poslalo, pa jim

v tolažbo povem, da niso vseh pet ugank prav rešili. Zato razpisujem še enkrat: Za vseh pet ugank iz 1. in 2. številke (sept., okt.) knjigo »Zgodbe kraljeviča Marka«; za vseh šest ugank iz 3. številke (nov.) knjigo »Martin Krpan«. Vse rešitve pa lepo pošljite do 15. novembra. — Tistih skrivalnic pa ni treba pošiljati, zato ne, ker so v zadnji številki nekateri našli mlinarja pod mlinskimi kolesi, med gosmi, za čebelnjakom, v koritu, eden celo za voglom. Mi piše odnekod: »Mlinar se je napil, pa je v vodo padel, zato ga nikjer ni.« Ima tudi prav.

Od vseh strani.

Chisholm, Minn. I am going to the fifth grade. I work hard in school. My father says I work the hardest in school. My brother Frank said he was going to write in English to you. My sister Mary said when you send me something, she will write to you. And Stanco did n't say anything. Tsene does n't know how to write yet. He is too small.

And please answer as soon as you can, Yours truly Antonia L.

(Jaz hodim v peti razred. V šoli sem pridna. Moj oče pravi, da sem za šolo Jaz najbolj pridna. Moj brat Frank je rekel, da vam bo po angleško pisal. Moja sestra Marija je rekla, da vam bo pisala, če boste meni kaj poslali. Stanko pa ni rekel nič. Cene še ne zna pisati. Je še premajhen.

Prosim pa, da mi odgovorite čim prej. Vaša vdana Antonija L.)

(Anglež piše zaimek »jaz« z veliko začetnico [I - Aj - Jaz], zaimek »vi« pa z malo [you - ju - vi]).

My father bought a car for dol. 125. The name of the car is Overland. My father knows how to drive it. Now I am learning how to drive it. Once we will went to Ely Minnesota 70 miles away. It rans only 12.755 miles all together.

Your Frank L.

(Moj oče je kupil avto za 125 dolarjev. Avtu je ime Overland. Moj oče zna z njim voziti. Zdaj se pa Jaz učim z avtom voziti. Enkrat bomo šli v Ely Minesoti, ki je 70 milj daleč. Avto bo vsega skupaj lahko prevozil 12.755 milj.

Vaš Frank L.)

(Dolar je 56 dinarjev. Milja je 1609 m.)

Francetu in Tončki povem tole: Oba sta mislila, da urednik »Orliča« ne zna angleško, pa sta mi pisala po angleško. Vesta, pa zna urednik več ko hruske peči. France! V Ely si se peljal, pa si menda ja pozdravil Namretovega gospoda rev. Mihelčiča. Je od tam doma kakor Tvoj oče. Ko se boš z avto vozil, glej, da ne zadeneš kam v kanton, drevo, ali da se ne zvališ v občestni jarek, ali pa da se ne ubiješ. Drugič piši pismo od prve do zadnje strani, ne pa od zadnje do prve. — Tončka! Je že prav, da si za šolo, ko si še majhna; ko boš pa velika, boš pa za delo in življenje. Mica pa naj piše, kd Vam take reči pošiljam, kar zdaj v roki držiš. Stanko svoje misli, pa nič ne reče, Cenetu pa niso dosti prida, kar očeta vprašaj! Oglej si pa dobro sestrice iz Clevelanda! Vas vse skupaj lepo pozdravlja stric Cene.

Sv. Bolfenk pri Središču. — Orlič! Prešlo je leto, katero ste bolj slabo izrabili. Letošnje leto pa, dragi Orlič, glejmo, da pridno prihajamo k telovadbi in sestankom, kateri nam ravno manjkajo; kajti pri sestankih se izobrazujemo. Prirejali bomo prireditve, igre, prišle bodo tekme itd., zatorej le pridno na delo, da bo očiten naš trud, da bomo res pravi naraščaj!

Brat Slavko.

Moj Slavko! Prav vesel sem Tvojih moških besed, ko tako samozavestno bodriš na vztrajno delo. Veš, uredniki so pa od muh. Pa sem šel gledat ene majhne bukvice. V tistih bukvicah je bilo pa zapisano (s svinčnikom): toliko in toliko Orličev je pri Sv. Bolfenku, »Orličev« pa — nič. Slavko, daj, daj, pobežaj med Orliča, da jih bo vsaj — 20. Tako lepo pismo Ti bom pisal, boš videl. Bog živi! Br. Cene.

Orličeve uganke.

1. Črkovnica.

(France. Središče.)

	I.					II.				
1	a	a	a	a	a					
2	b	d	e	e	e	e	g			
3		i	i	k	k	l				
4		l	l	l	l	l				
5	n	o	o	o	o	o	o			
6		o	o	r	s	s				
7		s	s	s	s	t				
8	t	t	v	v	v	z	z			

Pomen besed: 1. ptič, 2. bodeča rastlina in del cerkve, 3. glas in vas pri Ljubljani, 4. ptič in predlog, 5. sveto-pisemska oseba in poljska rastlina, 6. igralna karta in sport, 7. rudnina in del voza, 8. časovna mera in poslanec. - V vrstah I. in II. dobiš lep pregovor.

2. Magični kvadrati.

(A. Starec, Slatnik.)

I.			II.		
a	a	d	a	a	g
k	l	l	k	o	o
o	o	s	e	s	s
III. e j o			IV.		
a	a	a	o	k	l
a	l	p	o	o	o
r	s	s	o	s	s

Pomen besed:

I. rudnina, pesniška oblika, barva. - II. ptica plovka, žuželka, ribiška priprava. - III. del glave, nadavek, vas pri Šmarju. - IV. žival, del glave, riba. - Srednji: ptič, del voza, poslanec.

3. Kvadrat.

(A. Starec. Slatnik.)

T	S	V	N	M
E	Z	I	O	U
I	V	D	G	E
O	N	O	J	E
I	B	L	R	O

4. Posetnica.

(A. Starec, Slatnik.)

Ivo Krpar

Celje

Kaj je ta mož?

5. Besédnica.

(Br. Cene.)

- I. To vije, veje, reže ti v obraz, kosti njegov pretresa mraz,
 II. skolenči glavo mu in streho daj, obrni ga, to v prvem bil si kdaj.

6. Vremenski prerok.

(Franjo Frk, Grabe).

	az		im	
	hud	sez	god	
či	ibo	ako	ajs	ao
	tič	jop	eli	
	ži		bo	

«Orlič», glasilo Orličev in Mladcev ter Gojenk in Mladenk, je mesečnik. Izdaja ga Društvena nabavna zadruga v Ljubljani, Ljudski dom. — Uprava: Ljudski dom, Ljubljana. Naročnina za odseke, ki naroče vsaj 20 izvodov pod skupnim zavitkom, 8 Din letno, za vse druge 12 Din. — Urednik: Vinko Lavrič, Razlagova 1, Ljubljana. — Za Jugosl. tiskarno v Ljubljani: K. Čeč.